

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-2

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54

Vě umě 3

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editor, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Kovový závěsek ve tvaru zvířete (viz obr. 5 na str. 136)
Metallic animal figurine pendant (see Fig. 5 on page 136)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

wo eine Straße von Mittelalter existiert hatte. In den Son- den 5, 6 und 10 befanden sich beide Situationen.

OSTRAVA (K. Ú. SLEZSKÁ OSTRAVA, OKR. OSTRAVA-MĚSTO)

Hradní ulice. Středověk (14. – 15. století). Město. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum provedený ve spolupráci Ná- rodního památkového ústavu (územní odborné pracoviště Ostrava, akce č. 1232/11) a Ostravského muzea, p. o., byl vyvolán rekonstrukcí kanalizace na ulici Hradní (parcela 81/3), která je vedena poblíž Slezskoostravského hradu (o bližší historii viz Kouřil, Prix, Wihoda 2000). Samotná exkavace proběhla v říjnu a listopadu roku 2011, stavba však byla sledována až do června následujícího roku (obr. 108).

Předchozí archeologické výzkumy v 70. letech 20. století probíhaly především na nádvoří hradu, tedy mimo předpokládaný původní areál (Wiegandová 1972; 1973; recentně k výzkumu Moravec 2011, 129–130). Na zá- kladě dokumentace k výzkumu se zdá, že prozkoumané kulturní souvrství nasedající na jílovité podloží vznikalo pravděpodobně až po úpravách Jana Sedlnického z Chol- tic ve 30.–40. letech 16. století. Keramika z prozatím nejstaršího identifikovaného horizontu (tj. doba okolo 2. poloviny 13. století až počátku 14. století) pochází z předsíně hlavního paláce a může tedy potvrzovat sprá- vnost umístění nejstaršího jádra fortifikované stavby (srov. Kouřil, Prix, Wihoda 2000, 338, obr. 238).

Areál hradu od posledního výzkumu L. Wiegandové prošel mnoha rekonstrukčními zásahy, ale archeologický výzkum nebyl od té doby na lokalitě realizován.

V převážné části trasy kanalizace byly kontrolovány stěny výkopů a případně dokumentovány (sondy 3 a 4). Pokud stavba zasáhla do neporušených terénů, byly další práce zastaveny a archeologické situace odkopávány ruč- ně (sondy 1 a 2).

Nejzásadnější situace byly zachyceny v sondě 1. Jed- ná se o odkrytí dvou příkopů, jež je možné považovat za součást středověkého fortifikačního systému hradu. Oba objekty byly ve vzájemné superpozici (obr. 109). U star- šího příkopu neznáme jeho celkovou šířku ani hloubku, ale zdá se, že byl rozsáhlejší než příkop mladší, jehož zjištěná maximální šířka činila 5 m a hloubka 1,22 m. Zánik staršího příkopu v 1. polovině 15. století mohl být spojen s rekonstrukcí hradu nebo jeho některých částí (přítomnost pískovcových kamenů a malty v zásypu). Druhý příkop se nejspíše stácel směrem k hradbám; jeho další průběh neznáme, ale snad mohl obkružovat vstup do hradu (jehož dispozice se mohla změnit a mohlo tak díky tomu dojít k zasypaní prvního příkopu). Neměl však dlouhého trvání. Zasypan byl ještě v 1. polovině 15. sto- letí a už nebyl obnoven. Je otázka, zda zanikl v souvis- losti s případným vpádem husitů roku 1428 nebo se stal

„obětí“ možných stavebních aktivit jednoho z polipan- ských vlastníků, tj. Jana Čapka ze Sán. V nedaleké sondě 2 byl příkop rovněž zachycen (ideálně navazuje na starší příkop ze sondy 1), avšak v těchto místech nezaniká v 15. století, ale až v novověku, snad v 18. století. Delší ucho- vání příkopu lze přičíst především díky jeho pozici před samotným vstupem do hradu. Je možné předpokládat, že až do novověku byla tato partie příkopu před hradní bra- nou čištěna a udržována.

Zajímavé situace byly zjištěny i v prostoru sondy 3. Zde byl opět zachycen příkop stále probíhající ve stejné, rámcově východně – západní orientaci. V těchto místech se již fortifikační prvek celkem vzdálil od dnes existu- jících stěn hradu, byl zasypan pískem a kameny a pře- devším porušoval jiný středověký objekt, jehož zasypaní je možné časově zařadit do doby okolo přelomu 14. a 15. století. Linie příkopu víceméně sleduje starší příkop zjiš- ťený v sondě 1 a pokračující do sondy 2.

V sondě 4 byly dokumentovány jen novověké situace, především pak obvodová kamenná zeď domu, kterou lze na základě indikační skici z r. 1836 a katastrální mapy z roku 1878 přiřadit k domu č. p. 4 stojícímu na parcele č. 46.

Zbyněk Moravec, Pavel Malík

Literatura

- Kouřil, P., Prix, D., Wihoda, M. 2000:** *Hrady českého Slezska*. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno.
- Moravec, Z. 2011:** Ostrava a její blízké okolí v době kolem první poloviny 14. století. In: D. Majer (ed.): *Král, který létal. Moravsko-slezské pomezí v kontextu středoevropského prostoru doby Jana Lucemburské- ho*. Ostrava: Ostravské muzeum, 107–133.
- Wiegandová, L. 1972:** Středověký hrad ve Slezské Ost- ravě (okres Ostrava). *Přehled výzkumů* 1971, 102–103.
- Wiegandová, L. 1973:** Výzkum na slezskoostravském hradě (okres Ostrava). *Přehled výzkumů* 1972, 88–89.

Resumé

Ostrava (Kat. Slezská Ostrava, Bez. Ostrava-město), Hradní Gasse. Mittelalter, Neuzeit (14. – 19. Jahrhun- dert). Burg, Stadt. Rettungsgrabung.

Die archäologische Forschung nimmt zwei große Ob- jekte auf, welche als die Burggräben interpretiert werden können. Die Gräben waren in gegenseitige Superposition. Der ältere ging in 1. Hälfte des 15. Jahrhunderts unter, aber der jüngere dauerte nicht lang. Die soll also im erste Hälfte des 15. Jahrhunderts vernichtet werden.